

Pravni propisi i običaji prilikom tegljenja

Kap. Vladimir Jurić, Split

Prilikom razmatranja pravnih propisa i običaja prilikom tegljenja¹ moramo, u prvom redu dobro razlikovati razne vrste tegljenja.

¹ Ovdje su u prvom redu iznijeta gledišta engleskih pomorskih sudova u pogledu odgovornosti tegljača i tegljenog objekta. Ova se gledišta često razlikuju od presuda američkih i drugih pomorskih sudova.

Tegljenje je svaka operacija u vezi sa držanjem, guranjem, potezanjem ili micanjem broda kao i rad tegljača (remorkera) prilikom pružanja pomoći kod privezivanja broda ili odrešivanja veza.

Ako, naprotiv, tegljač pruži pomoć jednom brodu — bilo da brod još sigurno pliva ili je nasukan — sada je to u pravnom smislu operacija spasavanja, za koju vrijede naročiti propisi.

Tegljenje počinje od trenutka, kad se tegljač nalazi na poziciji, odakle može da primi naređenje tegljenog broda, da prihvati tegalj, odnosno, kada je već tegalj uhvaćen. Tegljenje završava u trenutku, kad tegljač primi naređenje od tegljenog objekta, da pusti tegalj.

U nekim lukama mjesni propisi traže, da brod pri dolasku u luku mora upotrebiti tegljač lučkih vlasti. Tegljač može u tim slučajevima i ne biti upotrebljen, ali brod će ga ipak platiti. Pritom se brod ne oslobađa odgovornosti za štete koje bi nastale, dok se on nalazi u teglju, isto kao što brod nije oslobođen odgovornosti, dok je na njemu ukranc obavezni peljar. Dužnost je peljara, da zapovjednika broda obavijesti, da li je dužan ili ne uzeti tegljača zbog sigurnosti vlastitog broda ili drugih brodova. Ako peljar to propusti zapovjednik broda ne će biti odgovoran za štete nastale zbog toga, što tegljač nije bio uzet.

Za svaku operaciju tegljenja obično se izražuje ugovor. Takvi su ugovori obično vrlo opsežni i u njima se nastoji riješiti tegljača odgovornosti u slučaju gubitka ili oštećenja.

Dužnost tegljača (remorkera)

Tegljač mora biti dovoljno spreman — obzirom na pomoračka svojstva, opremu i snagu — da izvrši sve, što se može očekivati prilikom tegljenja. On mora biti opskrbljen dovoljnom količinom tegljenog konopa.

Općenita dužnost je tegljača, da sluša i izvršava naređenja primljena sa tegljenog objekta u pogledu pravca, brzine okreta broda, zaustavljanja ili kretanja. Po naređenju tegljenog objekta on vezuje ili pušta tegalj.

Ako je kurs prepušten tegljaču, on je odgovoran za sigurnost plovidbe. Tegljač je dužan, da organizuje osmatranje za svoj račun i za račun tegljenog objekta, koji često ne može osmatrati prema naprijed.

Ako je tegljač prisiljen da, zbog bilo kojeg razloga, pusti tegalj, njegova je dužnost, da ga čim prije opet prihvati. U slučaju neopravdanog puštanja teglja, odgovoran je za posljedice, koje bi radi toga nastale.

Dužnosti tegljenog objekta

Dužnost je broda u teglju, da upravlja kursom tegljača i da daje sva naređenja u pogledu navigacije. U slučaju opasnosti tegljeni objekat treba da svim mogućim sredstvima skrene pažnju tegljaču. On mora da slijedi u brazdi tegljača i noću da ima vidljivo izložena svijetla.

U opasnim predjelima tegalj mora biti tako pričvršćen da se može brzo i lako pustiti.

Ako je u teglju peniša ili barkasa, jedno lice se mora stalno nalaziti na njoj za vrijeme tegljenja.

Zajedničke dužnosti tegljača i tegljenog objekta

Svaki ugovor o tegljenju sadržava i klauzulu, da će tegljač voditi razboritu brigu i vještinu u svom radu, te da će slušati naređenja broda u teglju. Ako tegljač ne primi nikakovo naređenje, njegova je dužnost, da vodi svoj brod tako, da i on i tegljeni objekt budu van svake opasnosti.

Usprkos pravila, da pod običnim okolnostima tegljač mora izvršiti naređenja primljena sa tegljenog objekta, u uskim lukama sa jakim saobraćajem, on će morati da izvrši često izvanredne promjene kursa i nije pri tom dužan, da čeka na naređenje sa tegljenog objekta.

Ako tegljač primi naređenje od tegljenog objekta, da izvrši neki pokret, koji dovodi brodove u opasnost, njegova je dužnost, da odmah o tome obavijesti tegljeni objekt. U takvim slučajevima tegljač ne će biti pozvan na odgovornost zbog neizvršenja naređenja, primljenih sa tegljenog objekta. Isto tako tegljeni objekt ne će biti odgovoran za štete, nastale kod izvršenja manevra, koji izvrši tegljač, a koji se sa tegljenog objekta ne može kontrolirati.

Pravni odnos tegljača i broda u teglju

Iz ranije prakse bio je, na temelju presuda raznih pomorskih sudova, izveden zaključak, da se tegljač i tegljeni objekt u većini slučajeva smatraju kao jedan brod. Moderni principi to odbacuju i po njima je istovjetnost tegljača sa tegljenim objektom samo činjenica, a ne pravilo, i za svaki posebni slučaj utvrđuje se posebno. Smatra se, naime, da su tegljač i tegljeni objekt identični zato, što — preko svog teglja — mogu ploviti kao jedan. Pokretnu snagu daje tegljač i on može manevrirati, kao da se radi o jednom brodu, a tegljeni brod vrši kontrolu nad tegljačem i dužan je, da upravlja njegovim kursom te je odgovoran, ako tegljač bude pogrešno upravljan.

U primjeni pravila za izbjegavanje sukoba na moru obično se uzima, da su tegljač i tegljeni objekt jedno tijelo. Tu razlikujemo slučaj, ako je tegljeni objekt parobrod ili jedrenjak.

Tegljač sa tegljenim objektom, međutim, nema jednaku pokretljivost i lakoću manevriranja kao običan brod bez teglja. U mnogim slučajevima on ne može zaustavljanjem ili obrtanjem svoje mašine zaustaviti ili povući natrag i tegljeni objekt. Tu treba, stoga, gledati na činjenicu: da li je po propisu za izbjegavanje sukoba u svemu postupljeno ili je tegljač nešto propustio, u kojem će se slučaju on smatrati odgovornim. Tegljač, pak, treba da misli na sebe i na tegljeni objekt. On mora izvršiti pravilne radnje, tako da ni tegljeni brod ne dođe u sukob s nekim trećim brodom, koji je tegljač izbjegao.

Dužnost je, dakle, tegljača, da izvrši sve moguće prema Pravilima za izbjegavanje sukoba na moru, ali je dužnost i trećeg broda da kod približavanja tegljaču unaprijed računa na to, da je on u težem položaju u pogledu izbjegavanja sukoba.

Raniji princip, da se tegljač i tegljeni brod smatraju jednim objektom, proizlazio je iz toga, da se jednog od njih može smatrati odgovornim za nastale štete prema trećem objektu, a za griješke bilo jednog ili drugog. Ovakvo se gledište sada odbacuje, te odgovornost tegljenog broda za djela tegljača, odnosno odgovornost tegljača za djela tegljenog broda nisu ovisni o nikakvom zakonskom propisu i utvrđuju se ispitivanjem činjenica u svakom posebnom slučaju.

Prava i dužnosti u slučaju sudara

Ako sudar nastane između tegljača i tegljenog objekta, tegljeni će objekt biti sam odgovoran za sudar radi nepravilnih naređenja, koja je tegljač primio.

Tegljač je odgovoran prema trećim osobama za prouzročene sudare, zbog svoje neefikasnosti u nastojanju, da izvrši primljena naređenja sa tegljenog objekta. Ipak, i u ovom su pitanju mišljenja raznih pomorskih sudova podijeljena.

Ako sudar nastane zbog propusta tegljača, ili zbog manjkavosti opreme (na pr. da pukne tegalj) tegljač će biti oslobođen odgovornosti jedino, ako dokaže, da se neispravnost opreme nije mogla prethodno utvrditi, a da se uobičajenim pregledima nije ustanovio nikakav znak, da je oprema neispravna.

U slučaju sudara između tegljača, tegljenog objekta i nekog trećeg broda, bez griješke od strane trećeg broda, odgovornost za čitavu štetu snosi bilo tegljač ili tegljeni objekt, prema tome, čijom je griješkom došlo do sudara.

Kad tegljač prilikom izvršenja operacije tegljenja ili spasavanja svojom nemarnošću ošteti tegljeni objekt — bilo to sudarom ili na drugi način — on gubi pravo na ugovorenu taksu za tegljenje ili na nagradu za spasavanje.

Split — aleja palma na obali